

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Rélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.**Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyiltér és egyéb felső-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor tér-
fogata . . . . . 12 fillér.
Bélyegdij minden beiktatás
után . . . . . 60 fillér.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

A gazdasági egyesületről.

Vármegyei gazdasági egyesületünk valóban ör-
vendetes fellendülést mutat minden irányban. A
következetes és kitartó munka máris mutatja a
különböző eredményeket, mint gyümölcsöket. —
Az első és legfőbb eredmény az a rokonszenv,
a melyet az egyesület vezetői, kivált *gróf Serényi
Béla* elnök, *Kovács Albert* titkár ki tudtak már
eddig is maguknak vivni, a mely rokonszenv
meltán találja életelő elemét ama osztalan biza-
lomban, a melylyel működésüket az egész vár-
megye kíséri.

Nagyon sokszor kifejtettük e lapok hasáb-
jain, hogy milyen irányban működnek a gazdasági
egyesület, valóban szépen átgondolt programban
fejtegette ezt az egyület új elnöke *gróf Serényi
Béla* is, úgy hogy ő méltán újabb iránypontokat
jelölt ki nemcsak a nagyközönségnek, hanem a
sajtónak is; de e fejtegetések megvalósítását látjuk
ama körlevélben is, a melyet mai számunkban köz-
lünk és a mely az egyület tagjainak is megküldet-
tett. A kérdések fejeán találják a szeget s kijelelik
azt az utat, a melyen a vezetőség tettekben fog
haladni. Az egyület vezetősége nagyon helyesen
lép közbe, hogy a nagypiac és az egyület tagjai
között a jötekonny közvetítő legyen.

Felhívjuk ezért gazdaközönségünk figyelmét
e körlevélre és meg vagyunk győződve, hogy a
bizalmat az egyesület iránt fokozni fogja, s kik
még eddig távol tartották magukat az egyesület-
től, azok sietni fognak *saját érdekükben* az egye-
sületet támogatni, mert minél nagyobb körben
talál otthonra ez egyület, annál nagyobb arányok-
ban művelhetők az együleti célok és annál na-
gyobb az egyület felvirágzása.

A többek között tudomást szereztünk arról
is, hogy az *egyesület részére három darab mosoni
drill, 11 soros vetőgép érkezett*, a melyek folyó
hó 8-án lettek kipróbálva, és lesz még alkalmunk
ezen próba eredményéről is megemlékezni. Ezek
a gépek az egyesület tagjainak használatára ér-
keztek és e téren kifejtendő nagyszabású akció-
nak előfutárai.

Vármegyei gazdasági egyesületünk azonban

T A R C Z A.

A francziák közül.

Páris, 1896. szept. 5.

Tekintes Szerkesztő ur!

Boesásson meg kérem, most az egyszer, de nem
tudok írni! Nincs miről. Azaz, hogy nem tudom miről.
Ugy vagyok, mint a gyermek, a kinek kinalnak almát,
körtét, barackot, eseresznyt, hogy válasszon. Ő pedig
megáll és néz: szeretné mind megmarkolni, s a végén
azt veszi észre, hogy választása rosszul sikerült. Mit vá-
lasszak tárgyal ebben a rengeteg városban, a hol annyi
sok szép, annyi sok érdekes van? Ha becses lapja nap-
lap volna, s ha így mindenről irhatnék, a mi érdekes,
akkor sorba mennék. Vagy talán arról írjak, hogy mi a
francziák véleménye a keleti kérdésben, vagy hogy mit
szólnak a Lobanov nem várt halálához? . . . Hiszen ezek
politikai dolgok, ezeket elintézik a nagyfejek nélkülnk;
mit érdeklő ez a „Gömör-Kishont“ olvasói. Vagy talán
arról írjak, hogy miképpen várjuk a czárt? . . . Igen, várjuk,
mert én is várom. Szeretnék látni egy eleven czárt.
„Francia-ország szövetség!“ Az ideálok hazájában ez ab-
szurdum volna. Miképp szövethetnek egy köztársaság,
egy oly nemzet, mely a szabadság előharcosa volt, egy
Oroszországgal, a hol a nép ma is rabigában görnyed?
Hja! . . . az érdek korszakában élünk. A mai ember az
ördögöl is szövethetik, ha a haszonnak csak árnyékát
látja is. — No de a czárvaró Párisról majd később írok,
a mikor közelebb lesz a muszkák földi istene. — Most
valami egyébről szeretnék írni, de nem tudom miről.
Meglétősen megtekintettem már a várost, megnéztem
utcait, tereit, megfigyeltem népét, meglátogattam mu-
zeumait s most egy óriási zürzavar van előttem, egy
végtelen labirintusban képelem magam, a melyből alig
ha tudok kibontakozni.

nem maradhat el az országos küzdőtérrel sem.
Egy egyesületnek nem elég, hogy kötelességét a
saját kebelében teljesítse, hanem ki kell lépni a
szélesebb küzdőterek porondjára is; fel kell ke-
resni ama gyűlhelyeket, a hol hasonló czélú egye-
sületek találkoznak és ott a továbbfejlődés egész-
séges feltételeit megvitatják és megállapítják.

Ilyen gyűlekező hely leendő a IV-ik országos
gazdakongresszus.

Gazdasági egyesületünk elnökségének figyelmét
ki nem kerülte ezen fontos ügy, és gondoskodott
azért méltó képviselőről, és pedig minthogy mind-
ezen ideig a gazdasági egyesületnek igazgató vá-
lasztmánya nincsen, addig, míg ez a legközelebbi
közgyűlésen meg lesz alakítva, a tavaszi közgyű-
lésen megválasztott 12 tagú végrehajtó bizottság
gróf Serényi Béla elnöke alatt volt hivatva
intézkedni, és ezen végrehajtó bizottság kiküldötte
az elnök és titkáron kívül *Hevessy László* ale-
nököt, *Farkas Ábrahám*, *Fáy Barnabás*, *Okoli-
csányi Gáspár* urakat.

Bizonyára ezen bizottság kellő súlylyal fog
a kongresszusi tárgyalásokra befolyjni, hogy azok-
ból minél előbb haszon háruljon drága hazánkra,
szeretett vármegyénkire.

Gömör-Kishontvármegyei gazdasági egyesület el-
nöksége a következő körlevelet bocsátotta ki:

„Gömör-Kishontvármegyei gazdasági egyesület mű-
ködését megkezdvén; határozati czélja és feladatához
képest, sikeresen odahatni igyekszik, hogy vármegyénk
földbirtokos és gazdaközönségének érdekeit minden téren
előnyösen képviselje és előmozdítsa.

E czélból működési köre kiterjed a mezőgazdasági-
üzletvitel minden ága; a növénytermelés, jószágtenyésztés,
terén, kieszközölhető igen fontos előnyök és kedvezm-
nyek nyújtására, u. m.: a vármegye területén az egyesü-
let tagjai között, a termények és jó vetőmagvak közveti-
tése; megfelelő tenyészállatok vétele és eladása; okserü
gazdasági gép- és eszközök; olesó és jöminőségű mű-
trágya; valamint a gazdaközönség által szükségelt min-
denemű anyagoknak a legmegbízhatóbb forrásokból,
jutányos árak, 15—25%-nyi árengedmény és kívánatra
egész 18 hóig terjedő hitelnyújtás mellett történendő
beszerzésére.

A midőn tehát a gazdasági egyesületnek fentebbi
irányú működéséből folyó felette fontos előnyökre és ezek-
ből származható hasznokra a t. cz. földbirtokos és gazda-

Egy szépen öltözött nő ez a labirinth. A míg a
mi Budapestünk egy viruló szépségű ifjú leány, a mely
nem ruhájával, nem ékszereivel büszkélkedik, hanem a
természet adta előnyökkel, addig Páris egy ruhával, ék-
szereivel kaczerkődiva. Bizony a ruha is teszi az em-
bert. Hát még a várost! A maga nemében minden esetre
szép egy szamafődeles ház is, de mégis csak szebb egy pa-
villon, ha pedig ez a pavillon még hozzá hegyek között
épült, szép vidéken, mennyivel szebb akkor! Sajnos, mi még
nem tudjuk megragadni, nem tudjuk felhasználni a ter-
mészet adományait. Mi még nem is ismerjük hazánkat;
csak Petőfi verséből tudjuk, hogy hazánk a föld bokré-
tája. Csak a könyvekből tudjuk, hogy Európa egy orszá-
gának sines annyi ásványvize, fűrdője, érce, szép vidéke,
mint a mi hazánknak. De már kihasználni a természet
adományait . . . ezt nem tudjuk. Várjuk az angliust, hogy
bányáinkat, fűrdőinket felfedezze, s a mikor már fűrdőink
élvezhető állapotban volnának, akkor esomagolunk, meg-
töltjük zsebünket pénzzel és megyünk fűrdőzni . . . kül-
földre. Régi jó magyar szokás ez. Jobb minden, a mi
idegen. — Franciaország, a tengerpartját kivéve, koránt-
sem bír annyi természeti szépséggel, mint Magyarország;
de a mije van, azt paradicsomná tudja változtatni és
azután tudja élvezni is. — Budapest fekvése páratlan
szép a többi európai városokéihoz képest. De mi ezt a
szép természeti adományt nem tudjuk felhasználni. Buda-
pest egy szép város, de páratlan lehetne, ha a tanács
okosabb volna és nem volna oly fukar. Ha egy Páris
lenne azon a helyen, az egész világ elzarándokolna meg-
bámulni. Azt mondják, hogy Páris a világ legszebb vá-
rosa. Lehet. De miben áll ez a szépség? A mint már
említettem, a Szajna nem nagyon díszíti, a két partját
összekötő nehéz, izléstelen, soklábu köhidak pedig épen
rutinják. A talaj pedig, a melyen a város épült, hullá-
mos. És mégis szép és mégis megbámulja az ember.
Széppé teszik a hosszas, széles utcák, a gyönyörű terek,
parkok, szobrok, különálló kolosszális középületek. Széppé

közönség figyelmét különösen felhívjuk; a sikeres ügy-
vitel megindíthatása érdekében, kérjük az alábbiakra
nézve, az egyesületi titkár czimén a gazdasági egyesüle-
tet tájékoztatni.

1. Miféle terményt és vetőmagvat óhajt eladni, mily
mennyiségben, minő ár mellett?
2. Minő terményből, (buza, rozs, árpa, zab, tengeri,
lucerna, lóhere stb.) mily mennyiségben óhajt még az
őszi vagy tavaszi vetésekre vetőmagot beszerezni?
3. Miféle műtrágya nemre, mikor és mily mennyi-
ségben leendő szükség?
4. Minő gazdasági gépet (eséplőt, vetőgépet, répa-
és szeeskavagót) vagy eszközt (ekét, boronát, hengert,
lókapát stb. stb.) óhajt a gazdasági egyesület útján be-
szerezni és mikorra?
5. Mily nemű tenyészjószágot, mily fajú és fajtát,
hány darabot óhajt eladni, (ló, szarvasmarha, juh, sertés)
mily árban?
6. Mily nemű tenyészjószágot, mily fajú és fajtát,
hány darabot, hány éveseket óhajt beszerezni? (ló, szarvas-
marha, juh, sertés) illetőleg?
7. Vannak-e eladásra iszánt igasökrök, tinók, fejös-
tehenek, hizott ökrök, ürök, hizóba kötni való ökrök,
mustra jószágok, mily fajták, mily súlyú és koraúak, mik
az eladási feltételek?
8. Minő erőtakaromány (olajpogácsa, korpa stb.)
széna, szalma, répa kerül eladásra, mily árban?
9. Mi a szükséglet erőtakarományokban; (olajpogá-
csa, korpa, dara) továbbá: széna, szalma, takarmány-ré-
pára nézve?
10. Mi a szükséglet gép-, asztag-, szekérponyva;
gyapju és gabonás zsák, sürtő zsirkező, gépolaj, kender,
kőc, bőr- és szekérenőt illetőleg?

Az eladásra iszánt termény- vagy vetőmagból a köz-
vetítés eszközöltetése végett $\frac{1}{2}$ —1 kilonyi helyesen vett
mustrát kérünk „érték nélküli minta“ megjegyzéssel, az
egyesületi titkárság czimére beküldeni. Míg az eladandó
jószág életkorát, nemét, fajtát s pontos leírását kérjük
közölni.

Minden tudakozódás vagy megrendelés, tárgy pon-
tos körülírása és a megrendelő pontos czimével, egyszerű
levelező-lapon történhetik, ezen czimén: Gazdasági egye-
sületi titkárság, Putnok.

Mindenemű gép, eszköz, anyagszükségletnek a
gazdasági egyesület útján történendő beszerzésére a t.
cz. közönség figyelmét ismételen különösen felhívjuk, a
mennyiben a megbízhatóbb gyárakkal és kereskedőkkel a
gazdasági egyesület már előnyös egyezségeket kötött, kik
a gazdasági egyesület, mint erkölcsi testülettel szemben,
kések a legmesszebb menő engedményeket biztosítani és
az egyesület útján történendő megrendeléseknél az egye-
sületi tagok számára 15—25%-ig menő árengedményt,
a mellett a legelőnyösebb fizetési feltételeket biztosítják.
Ezek után tehát, időről-időre t. cz. becses értesíté-

teszi a várost a ruha, a fény, a pompa, de különösen a
szabályos és észszerű építkezés. Nem igyekeznek minden
talpalatnyi földet beépíteni, mint mi; inkább a levegőben
keresnek helyet és építenek hat-hétemeletes palotákat.
Nálunk például, Budapestben, ha az ember végig megy a
köruton, egyebet sem lát, mint háztömböt. Hiában keres
egy parkot, egy tereget, egy szobrot, nyilvános különálló
középületet, nem talál sehol. Házaink össze vannak zsu-
tolva, középületeink eldugva, tereink, parkjaink nincsenek.
Ime az új országházat is majdnem a Dunába építették.
A Dunaparton nines előtte annyi tér, hogy az ember lát-
hassa az egész épületet. Nemsokára lebontják az Újépüle-
tet; biztosra vehetjük, hogy helyét beépítik bérházakkal,
a helyett, hogy ott egy gyönyörű parkot csinálnának, kö-
zépén a szabadság vagy a Kossuth szobrával. — Párisban
mindez másként van. Számtalan gyönyörű tér, nyilvános
játzóhely (a gyermekek részére), park díszíti a várost.
Csak a „Concordia“ terén álljon meg az ember s tekint-
sen szét, mindjárt fogalma lehet arról, hogy milyen egy
szép város, mi teszi a várost széppé, kellemessé, ked-
vessé. A „Concordia“ egy gyönyörű négyszögletű tér a
Szajna jobb partján. Az egész fával és aszfalttal burkolva,
közepén egy 23 méter magas kö-obeliszk, melyet Méhé-
net-Ali egyiptomi pása ajándékozott Fülöp Lajosnak, s a
melyet 1836-ban hoztak el Egyiptomból. Egy darab grá-
nit az egész. Az obeliszk közelében két gyönyörű kut, s
a tér szélén 8 hatalmas szobor. A Concordia-tér közepé-
ről az ember végig nézhet a 2 km. hosszú „Avenue des
Champs Elyées“-en s beláthat az ember a „Tuileries“
gyönyörű kertjébe, a mely ismét 1 km. hosszú és bá-
mulatos izléssel van megrakva szökőkutakkal és szobrok-
kal. Nincs messze a Mars mezeje sem, melynek egyik
oldalán emelkedik a hatalmas Eiffel-torony. — És még
mennyi szép tér, park! A luxemburgi kert, növénykert
stb. stb. S mind e terek és parkok természetesen nyil-
vánosak és tömve vannak néppel. Egyes részeit gyerme-
kek lepik el, s a fák alatt a lehullott sárga leveleken oly

seit és érdeklődését kérve, s mindenkor a leggyorsabb és legpontosabb értesítést biztosítva, maradunk,

Gömör-Kishontvármegyei gazdasági egyesület nevében:

Putnok, 1896 augusztus havában

Hazaifias üdvözléssel:

Kovács Albert,
titkár.

Dr. Gróf Serényi Béla,
elnök.

Baksay István ünnepeltetése.

Baksay István — társadalmunk e kiválóan tisztelt alakját — azon alkalmából, hogy a működő tanári pályától megváltik és a valóban jól megérdemelt nyugalomba vonult a társadalom különböző tényezői valóságos versengéssel sietnek ünnepelni, hogy kimutassák a szeretet és ragaszkodás érzelmeit, és bebizonyítsák azt, hogy a társadalom még mindig működő tagjának ohajtja tekinteni, kinek böles szava mindig megtalálja a kellő viszhangot.

Baksay István a sok között kiváló érdemet szerzett a rimaszombati dalárda körül is, a melynek 13 évig volt pénztárnoka és 12 évig elnöke és ma is élethossziglani díszelnöke

Mi sem természetesebb tehát, hogy a dalárda, mint egy család sietett az ősz patriareháját üdvözölni, ünnepelni, szép dalaival gyönyörködtetni, és erre találhatott volna-e jobb alkalmat, mint az ünnepelt férfiú születésnapjának előestéjét.

Folyó hó 7-én este 8 órakor vonult fel a dalárda majdnem teljes számban Váry János jeles karmestere vezetése alatt az ünnepelt férfiú lakása udvarára, hogy ott egy szerenáddal lépje meg Baksay Istvánt, örökös díszelnökét.

Künn az utcán százával nyüzsgött az embertömeg, hogy a dalárok kedves, szép akkordjait a távolról is élvezhessék.

Daláraink a „Dalszabadság“ című ritka szép dalt adták elő nagy precizitással és lelkes lévvel, s az utolsó akkordok elzengésénél megjelent a folyosó elő részében Baksay István patriarehális alakja, kit *Percez Samu* a következő, mély értelmű, magasröptű szép beszéddel üdvözölt:

Mélyen tisztelt díszelnök ur!

Annak az élettörténetnek, a mely a m. t. díszelnök ur életéhez fűződik, a 76 ik lapja zárul le e mai nappal. A lapok között 52 olyan díszes, a melynek mindenikét maradandó fényes betűkkel sajátkezűleg írta be ezen kis város kebelében sikeresen betöltött élethivatásáról és közhasznú társadalmi tevékenységéről. Midőn a tevékeny szellem és munkás kéz e lapokon megörökített alkotásai gyümölcsét m. t. díszelnök ur nyugalomba vonulva kívánja továbbra élvezni és nyugalomba vonulása immár ténynyé vált: ez alkalmat a rimaszombati dalárda kötelességének ismerte felhasználni arra, hogy itt testületileg megjelenve, szeretett díszelnökének ünnepélyesen tiszteletét tegye. Nem bucsuzni jöttünk mi, mert hisz a megváltás nekünk pótolhatlan veszteségünk volna, hanem a hála és tisztelet érzete tömörített össze s vezetett minket ide azért, hogy dalárdánk a maga természetes módján: az édes zengésű dalban kifejezést nyert összhang útján és általam szóval is hálás köszönetet mondjon m. t. díszelnök urnak nyugalomba vonulása alkalmából azon megbecsülhetetlen jóakarattal, hogy félszázadot meghaladó tanári és társadalmi fáradságos munkássága alatt és sokoldalú elfoglaltsága mellett a mi dalegyesületünk ügyét is oly számos éveken át munkálni szíves volt s annak fennmaradását és felvirágozását oly nagy mértékben elősegítette. Midőn ezért a dalárda nevében ismételve köszönetünket nyilvánítom, egyuttal azon óhajunkat terjesztem elé, hogy valamiként a multban, ugy ezentul a nyugalom éveiben is azzal az óber figyelemmel kegyeskedjék kisérni működésünket, a milyennel eddig is állandóan megajándékozott bennünket, legyen továbbra is igyekezetünkben

kedvteliséssel játszanak el órák hosszán át, mintha valahol faluban lennének. És valóban, a parkok belsejében az ember nem is hiszi, hogy városban van. Csak a játszó gyermekek zaja, a madarak csiripelése hallatszik. S imitt-amott egy-egy padon a munkanélküli napszámos pihen, fogyasztva szegényes ebédjét, közel hozzá, fényes ruhába öltözött uri dáma bontogatja papírosomagját és ugy ozsonnál, mint a hogy mi szoktunk a hegyek közt. Távobabb a sétáló közönség a gyermekek játékában gyönyörködik, hol a kis francziák gond nélkül ütök lapdáikat. Egyszóval idylli kép, a mi barátságossá, kedvessé teszi a várost. Aztán a szobrok, a hatalmas emlékek! mindeniket örökig bámulhatja az ember. Nincsenek eldugva, rögtön szemébe ötlök mindenik mindenkinek. Mindezekhez járulnak még a gyönyörű és páratlan középületek. A Louvre, a királyi palota, az igazságügyi palota, a remek Pantheon, a páratlan opera, mely mintegy 11 ezer négyzetméter területen fekszik, és még hány ragyogó középület, melyeknek mindegyike a maga egész pompájában látható, nincs eldugva egy sem. — Ime, ilyen egy szép város! A legszebb épület is veszít értékéből, ha el van dugva; kézzelfogható példa erre a budapesti New-York palota. — De a mi Párisban feltűnik, az, hogy a legszebb utcáin is az utromba lóvasúti kocsi mozognak végig; villamos vasútja nincs. No de legalább nem félhetnek, hogy léptenyomon kigyulad, mint Budapesten.

— Ime Páris vázlatos képe! És ebben a szép városban már ősz van. Némelyik utcában a fasorok teljesen kopaszok, s parkjait száraz levél borítaná, ha nem söpörnék naponként. Az idő is megváltozott; a nap minden órájában legalább kétszer esik s az Eiffel-torony tejeje majdnem mindig ködben van.

Makfalvi Ferencz.

biztatónk, értekezéseinkben böles tanácsadónk és törekvéseinkben erős támaszunk, hogy így sikeres működés mellett számottevő tényezőként vehessünk részt a dal varázsával ama nagy szellemi harcban és nemes versenyben, mely hivatva van ezredéves magyar hazánk nemzeti közművelődését a fejlődés legmagasabb fokára emelve, diadalra vezetni. És hogy a közügynek továbbra is harcosra lehessen, forró óhajunk az, „miként orkán áradatjai tör, ugy törjön át a dal a szíveken, és hatoljanak akkordjai az egek urához, kérve őt, hogy mélyen tisztelt díszelnök urnak munkás életét a közügy javára még számos éveken át ép szellemi és testi egészséggel megáldva tartsa meg!

Az éljenzéssel fogadott beszédre *Baksay István* a következő, mesteri közvetlenséggel rögtönzött, szívre, kedélyre ható szavakkal válaszolt:

„Megtisztelő ki nem érdemelt figyelmüket nagyon köszönöm; azt hittem, hogy csak majd temetéseim alkalmával veszek részt ily megtiszteltetésben; azonban ösztönt mondván, kellemesebb rám nézve így, s szívesebben látom önöket ma, mint akkor, lehet akkor annyira elleszek foglalva, hogy nem leszek majd képesek kellően méltányolni az önök gyönyörű énekeit. Ezek a napok összes forduló pontjai életemnek; holnap lesz 52 éve, hogy Rimaszombatan tanári hivatalomat elfoglaltam; 52 év mulva épen ma vettem fel az első havifizetést nyugdíjamból; — holnap lesz születésem napja, ma 76 éve, még jó anyám sem tudta, fiu leszek-e vagy lány, s másnap reggel, midőn hangos kiáltással üdvözöltem az új világot, a gondviselés már akkor kijelölt a majdan alakuló rimaszombati deték dalárda pénztárnokává, s ha kiérdemlem, elnökévé. Sajnos, hogy mindezt nem tudtam, máskülönbén gyermek s ifjúkoromban kiképeztem volna magamat a dalművészetben; így azonban csak szerencsésen s ragaszkodásom által igyekeztem kiérdemelni s megnyerni az önök jóindulatát. — Ezen szeretetteljes ragaszkodásomat magammal síromba viszem, tartsanak meg önök is mag tehetik jó indulatukban, azután pedig szíves emlékezetükben.”

A kedves szavak mindenkit meghatottak, az éljenek lecsillapultával a dalárda a legbensőbb érzéssel zengte el a „Hazánk“ című dalt. — A szép dal elhangzása után az ünnepelt ismét szívélyes szavakban mondott köszönetet, mire meghívta a dalárdát magyaros áldomásra, s a tokaji tüzes eseppei még jobban segítettek a lelkes hangulatot hevíteni, úgy hogy a kedélyes társalgást, tréfás eszmecserét pár szép dallal koronázta meg a dalárda.

Az est egyik legszebb emlékei közé fog tartozni azoknak, kik nagyra tudják becsülni az igazi érdemek méltatását.

Másnap, szeptember 8-án a főgimnázium tanári kara ünnepelte szeretett és köztiszteletben álló, nyugalomban lévő tagját: *Baksay Istvánt*, ki kartársait ünnepi ebéden látta szívesen e napon házában, igazi magyaros vendégszeretettel. Az ünnepelt férfiú jóleső örömmel látta maga körül tanártársait, kik őszinte tiszteletüket és mesterük iránt érzett végtelen ragaszkodásukat ez alkalommal is kifejezték. *Bodor István* ez évi igazgató szépen átgondolt beszédben üdvözölte a nyugalomba vonuló jeles tanférfiut, ki két jótékony szellem hatása következtében, mint a történelem és mathesis tanára, félszázadot meghaladó pályája alatt hervadhatatlan érdemeket szerzett a régi és újabb nemzedékek nevelése körül. — Ebéd alatt *Szathmáry József* tanár volt szószólójuk, ki gyönyörű szavakkal, magas szárnyalású és lendületteljesen előadott pohárköszöntőben tolmácsolta a tanártestület igaz érzelmeit, melyek kifejezése mélyen meghatotta az érdemes tanárt: *Baksayt*, ki nyomban válaszolt is a szép tősztra. Elmondta, milyen nevezetes napja neki ez ünnepnap, mely élete történetében fordulópontot képez, s mely még inkább megerősíti tanártársai iránt mindenkor érzett benső rokonszenvét és ragaszkodását; ezt meg fogja örízni élte végeig, s kéri kartársait szép és sok melegséggel, igaz érzéssel elmondott pohárköszöntője végén, hogy őt is tartsák meg továbbra is állandó szeretetükben. *Bodor István* igazgató a kiváló férfiú örömeinek és bánatának szeretetre méltó osztályosát: *Baksayné* köszöntötte fel csinos, talpraesett tősztra, *Czinke István* ref. lelkész szellemes felszólalása után *Zachar Gusztáv* emlékezett meg szép szavakkal nyugalomba lépő kartársának sok kiváló érdeméről. A kedélyes társaság az esteli órákban oszlott szét s a vendégszerető házigazdától így vett bucsut: „A viszontlátásig, holnap az — iskolában!”

Közönség köréből.*)

Róm. kath. adókiivetés.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Kérem, sziveskedjék becses lapjában az alábbi sorokat közlőtenni, melyek által nem akarok én izgágáskodni, hanem csak azt óhajtom, hogy a gondolkodó elmék egy közérdekű s jelenben aktuális kérdésre iránytassanak.

A helybeli római katolikus iskolaszék működéséről akarnék egyet-mást elmondani, azzal a céllal, hogy módjában állhasson minden érdeklődő hitközségi tagnak a kérdéshez nyilvánosan és tárgyilagosan hozzászólni.

A kérdés ez: Vajjon van-e joga a róm. kath. iskolaszéknek, mely alig 10–12 tagból áll, a hitközség összes tagjaira, minden ellenmondás és jogorvoslat lehetőségének kizárásával, új iskolai adót kivetni?

*) E rovat alatt közlőtekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Mert, a hogy *hire jár*, az iskolaszék a helybeli róm. kath. hívekre tudtuk, megkérdezésük és beleegyezésük nélkül, *titokban*, adót vetett ki, anélkül, hogy ez ellen az intézkedés ellen mi, hitközségi tagok, felszólalhatnánk.

Furesa, de ugy van, hogy mi rimaszombati katolikusok, akiknek se helyi, se általános autonómiánk nincsen, minden perczen kilehetünk téve ilyen *meglepetésnek*.

Egyszer csak váratlanul, meg se álmodtuk, kapjuk az intő levelet, hogy „*fizess!*” Miért? Azt ne kérdezd, csak — fizess.

Az iskolára. Jól van. Iskola nekünk is kell mindnyájunknak, mint kell a lutheránus, meg a kálvinista atyáinkfiainak. De hát muszáj annak az iskolának római katolikusnak lenni?! Hát hiszen van itt egy *közös iskola*. Abba járnak lutheránus, kálvinista, zsidó és pápista gyerekek. Hallotta valaki, hogy vallástalanul nevelik őket? Nem. Sőt mindenki tudja, hogy valásra, erkölestanra mindenik vallásfelekezeti tanulóit a *saját papjuk* tanítja. A *magunk* papjának befolyásától pedig talán csak nem félti a róm. kath. iskolaszék a gyermekek lelki világát!

Hát mi szükség van itt külön róm. kath. iskolára, mikor nincs szükség zsidóra, lutheránusra, kálvinistára!

Persze, hogy *semmi* szükség sincs. Így mondta azt *határozatilag ugyanez a mostani* iskolaszék néhány esztendővel, mikor kijelentette, hogy a róm. kath. iskolát beolvasszja milderestül a közös iskolába. Csakhogy akkor még élt, isten nyugtassa, Schopper püspök ur ömeltősága, aki azt mondta, hogy *kell* katolikus iskola. Punktum, amibe kerül: azt majd fizetem — én.

Most azonban már ő méltósága nem él, az iskolát se dotálja, tehát ebből kifolyólag azt következteti a 10–12 tagu iskolaszék, hogy vessünk adót az összes rimaszombati hitközségi tagokra, az ő tudtuk és beleegyezésük nélkül, mert így idejárhatnak a mi iskolánkba a — *támásfalvi* gyerekek.

Pedig ő méltósága halálából nem ez következik. Hanem az, hogy most már nincs aki ellenezze a közös iskolába való beolvadást és *nincs aki fizesse* a kath. iskola fentartási költségeit: tehát szüntessük meg a magunk külön iskoláját, ne legyünk a XIX. század végén, a millennium esztendejében, száználomra méltó felőgásuak minden elfogulatlanul gondolkodó *hazafi előtt* azért, hogy mi még a legelső nemzeti ügy: a népmelvelés dolgában is Zichy Nándor szabadgyeges gróf ur pánszláv dédelgető és Bécs-imádó utain járunk.

Nekünk katolikusoknak kell iskola, de nem kell külön katolikus iskola. Ennek a terheit nem viseljük, nem akarjuk viselni. *Tessék végrchajteni a régi határozatot*: tessék beolvadni a közös iskolába, mint beolvadtak a protestánsok. Es tessék a vallásunk érdekeinek a megővéséről a papjainknak gondoskodni, mint gondoskodnak a mas hitfelekezetiék. Ki ellenzi ezt, ki akadályozza ezt?

Hátunk mögött, sutytyomban, tudunk, beleegyezésünk nélkül megadóztatni bennünket! Ez nem járja. Tanítóhozatni Píripőcsről, Bergengócziából, ez sem járja, mert ha már kath. tanítóra van szükség. — hát van itt Gömörmegyében is elég. Pályáztak is ide innét sokan — „*ugy halljuk*” — hát mért nem választanak ezek közül?

„*Ugy halljuk*”, mondom, mert mi katolikus hívek semmit se *tudunk* bizonyosan. Csak „*halljuk*”. *Hire jár*. Azt is halljuk, hogy már nem is a 10–12 tagu iskolaszék választ, hanem annak 3 tagja. Ezek meghívtak a *mi költségtől* (nem a magukéra!) 3–4 kántort Baranyából és a székesfehérvári püspök szárnyai alól — próbára. Köszönjük szépen! Az utiköltséget — *fizessük mi*.

Mert a római katolikus híveknek nem szabad semmit se tudniok, csak *kell* — fizetniök.

De hát még egyszer azt kérdezem: vajjon szabad-e az iskolaszéknek a róm. kath. hívek egyetemére adót vetni az ő tudtuk, megkérdezésük és beleegyezésük nélkül, akkor, mikor erre az adóra egyáltalában *semmi szükség sincs*?!

Akik tudósok ebben a kérdésben, kérem, szóljanak hozzá.

Rimaszombat, 1896. szept. 7.

Tisztelettel

Egy katolikus.

Hírek és vegyesek.

Uj kormányképviselő. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a helybeli főgimnáziumban a hétfőn kezdődő szóbeli vizsgálatokra kormánybiztosul Csiky Lajos dr. debreczeni theol. tanárt nevezte ki. A szóbeli vizsgálatokra negyvenen jelentkeztek, ezek közül kettő tesz teljes érettségét. 38 egy-egy tárgyból javít, még pedig Rozsnyóról 6, Iglóról 12, Nyiregyházárol 3, Késmárkról 5, Rimaszombatról 10.

Zsidó ujév. A zsidó évszámítás szerint 5657-ik évfordulót ünnepelték f. hé 8- és 9-én izraelita polgártársaink. Az imaház megtelt az ájtatos hívekk, s a városban nagy esendben, ugyszólván szünetelt a kereskedelmi forgalom, amennyiben az izraelita üzletlajdonosok zárva tartották üzletüket.

Kinevezés. Erdélyi Sándor kir. igazságügyminiszterő nagyméltósága *Dr. Mészáros István* kir. alügyészt kinevezte a vármegyei közigazgatási bizottság póttagjává, és így, valahányszor a kir. ügyész ur akadályozva leend a megjelenésbe, ő fogja a kir. ügyészséget képviselni.

A kassai dóm felszentelési ünnepén vármegyénk *Hámos László* főispán vezetése alatt több tagu küldöttség által volt képviselve, a melyet a kormányt képviselő Wlassics Gyula miniszter kihallgatáson is fogadott és rokonszenves szavakkal üdvözölte.

Kongresszusok. Budapesten egymást érik a kongresszusok. A közjegyzők kongresszusán városunkból *Beliczky Viktor* kir. közjegyző vesz részt; az iparosokén pedig a helybeli általános ipartestületet *Kriston Szabó János* és *Rónay Gyula* képviselik. Az orvosok folyó hó 14-én kezdődő kongresszusán vármegyénket és városunkat: *Dr. Szabó Samu* tiszti főorvos, *Dr. Löcherer Tamás* kórházi igazgató főorvos, *Dr. Török János* járási orvos és *Dr. Szabó Károly* városi orvos fogják képviselni; a közművelődési egyesület kongresszusán pedig a gömörmegei magyar közművelődési egyesület képviselőiben *Török Bálint* elnök vezetése alatt nyolcz tag jelent meg.

Esküvő. Vajda István pénzügyi tisztviselő hét-főn délután vezette oltárhoz Polyák Jolán kisasszonyt, Polyák Pál pénzügyi számvizsgáló kedves leányát. A nász-ünnepélyen a család rokonai és barátai közül számosan vettek részt, kik az esküvőt követő lakomán szívókból szerenését kívánták az új párnak.

Halálozás. Mint a fővárosi újságokból értesülünk, dr. Pösch Dezső roznányi városi orvost, az ottani társadalom kiváló és köztiszteletnek örvendő tagját, megrendítő gyászcsel sújtotta le: neje szül. Madarász Lujza élte 37-ik évében elhunyt. A szeretetreméltó fiatal asszony korai halála bizonyára széles körben kelt őszinte részvétet.

A tanév ünnepélyes megnyitása. A helybeli főgimnáziumban e hó 5-én, szombaton d. e. 9 órákor nyitották meg az iskolai évet a szokásos ünnepséggel. Az ifjúság Matelesi Pál harmonium-kísérete mellett elénekelték a „Jövel szent lélek Uristen” kezdetű egyházi dalt, Glaufer Pál ev. főesperes gyönyörű imát mondott, mire Bodor István tartott megnyitó beszédet, melyben az ifjúság lelkeire kötötte a szorgalmat és pontosságot, lelkes szavakkal bizdítva ama tanulóit, melyekkel a haza leendő oszlopaiknak tündökölniük kell. Végül Szathmáry József olvasta föl az iskolai törvényeket, az ifjúság pedig elénekelt Kölesy Hymnusát s ezzel az ünnepély véget ért. — A rendes tanítás hétfőn, e hó 7-én vette kezdetét. Az eddig beírt tanulók száma 314, mely magas létszám arra mutat, hogy iskolánk népessége folytán, hazánk legnagyobb tanintézetéi közé tartozik.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Vozáry Béla jbirósági joggyakornokot pénzügyi fogalmazó gyakornokká nevezte ki Besztercebányára.

Kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter Valentinyi Dezső végzett tanárjelöltet a rimaszombati egy. prof. főgimnáziumhoz helyettes tanárrá nevezte ki.

Kitüntetések. A millenniumi kiállításon a tejtermékek kiállításán kiállítási érmet nyertek: Biró Adorján Louise gortva-kisfaludi tejgazdasága, továbbá Miklóskó Kálmán és Pösch Gyula berzetei lakosok kitűnő gyártmányai, melyek általános feltűnést kellettek.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: A nagy-röcei m. kir. polgári és felső kereskedelmi iskola tanestülete melyen megrendült szívvel tudatja szeretett kartársának Szepesi Lipót polg. isk. rendes tanár urnak hosszas szenvedés után, élete 44-ik évében történt gyászolt elhunyt. Nagy-Röce, 1896. augusztus hó 31-én Aldás és béke poraira! — A polg. és felső ker. iskola tanestülete.

Ováció dalárdáknak. A budapesti millenniumis dalversenyről babérral hazatért dalárdánk jól megérdemelt ovációban részesült e hó 3-ikán este, a mikor Rimaszombat város társadalma ünnepelte városunk e kiváló díszét képező testületét. — A Három Rózsa nagytermében több mint száz ember, társadalmunk oszlopos alakjai, az intelligencia és polgárság köréből, adtak találkozózt ez este a fehér asztal mellett, hogy impozáns kifejezést adjanak lelkes dalosaink iránt érzett elismeréseiknek és rokonszervüknek. — A dalárda tagjai a városháza előtt gyülekeztek, honnan pontban 8 órakor sok dícsőséget látott zászlójuk alatt, karnagyuk: Váry János és igazgatójuk: Dr. Veres Samu vezetése s a Rákóczi-induló hangjai mellett vonultak fel a Rózsára. Itt a nagyteremben viharos éljenzéssel és nagy lelkesedéssel fogadta a már elhelyezkedett vendégsereg. És kezdetét vette a pompás bankett, melyvel a Gömöri konyhája ez alkalommal is — általános meglepedésre — remekelt.

A második fogásnál Török János emelkedett fel s mely gondolatokban bővelkedő, nagy tetszélssel fogadott lelkes tósztan élte a dalárdát, mely városunk dícsőségét új babérral gyarapította. Utána dr. Szabó Samu, a dalárda elnöke mondott szép pohárköszöntőt Rimaszombat város érdemes polgármesterére Szabó Györgyre, ki nyomban ríposztrozott azzal, hogy dr. Szabó Samut, — kinek az elnöksége alatt működő dalárda dícsőségében jelentékeny érdeme van, — a jelenvoltak általános és lelkes hozzájárulásával élte. Az elnök azonban az ő ismert szerénységével sietett elhárítani magáról az érdemet s talpraesett, esinos felköszöntőben ráruházta azt a dalárda kitűnő karnagyára: Váry Jánosra, kit ugyancsak lelkes és viharos éljenzéssel tisztelt meg a jelenvoltak. Czinke István a dalárda tagjaira és a dalárda felvirágzására emelte poharát. A tószta előtt a dalárda szép népdalegyveleget adott elő a töle már megszokott szabatsággal. A csillapuló tapsvihar után Dr. Széless Ödön emelt szót, s köztetés mellett mondott egy minden ízében kitűnő, klasszikus tósztot a dalárda jeles igazgatójára dr. Veres Samura. Szép szavait általános helyeslés kísérte, különösen ama részében, a melyben a dalárdák nemzeti misszióját, a művészi ideális érdekek istápolásának jelentőségét, és a dalárdáknak és más hason egyleteknek a társadalmi demokrácia fejlesztésére való befolyását fejtegette: ugy ezen reflexiókat, valamint a dalárda további sikereire s igazgatója, mint a fejtegetett eszmék előhazozására mondott éltető szavait élénk éljenzéssel fogadta a nagyközönség. Ezután előadta a dalárda Gaál Honfidalát, a dalversenyen előadott versenydarabot. Tiszta intonációval, egyenletes hangerővel, finom intelligenciával adta elő a kitűnően fegyelmezett dalárda a versenydarabot, melynek végső akkordjai után kitört a szünni nem akaró, frenetikus tapsvihar. Ezután még lelkesebb lett a hangulat, melynek behatása alatt a dalárda érdemekben megőszült díszelnöke: Baksay István kir. tanácsos emelte fel poharát és a dalárda eddigi működését méltatta, majd a régi időkől vett reflexiók után azokat a lelkes műpártolókat éltette, kik a dalárda fennállását és virágzását ezután is előmozdították. Marton János kerekedett, esinos pohárköszöntőben élte Baksayt, a dalárda díszelnökét, Szathmáry József pedig a dalárdát élte, azt kívánva, hogy utódaink városunkat ne csak fazekairól és cipőiről ismerjék, hanem legyen az híres dalárdájáról is. Ezután Szabó Samu dr. a dalárda egyik kiváló tagját: Huszth Lajos vezérteront, Török János Percz Samut, a kitűnő bass-baritont, Matelesy Pál pedig Szabó Károly drt, a dalárda jeles és ügybuzgó pénztárnokát köszöntötte fel. Szóltak még többen s a jókedv fokozott, csapongó lett: megindult az új tagok toborzása, szép eredménnyel, amennyiben: Törköly József, Chrenkó Árpád, Lengyel György, Altdorffer István és dr. Mészáros István nyilvánosan s szíves kézséggel kötelezték magukat, hogy a dalárda működő tagjai közé belépnek. — Közkívánatra énekeltek jókedvű dalosaink néhány darabot. Előadták a fiamei verseny-

darabot: „Subog a szél”, továbbá a „Falu végén kurta korema” kezdetű népdalt, melyben Percz Samu gyönyörűen esengő baritonszóloja mindig mély hatást kelt; végül egy szép népdalegyveleget. A minden ízében kitűnően sikerült kedélyes banket a hajnali órákban ért véget.

Diákjaink száma. Az államilag segélyezett egy. prof. főgimnáziumban t. hó 1—5-ig folytak a beíratások. Beíratkozott 314 növendék. Még pedig az I. osztályba 61, a II-ikba 47, a III-ikba 38, a IV-ikbe 40, az V-ikbe 34, a VI-ikba 32, a VII-ikbe 34, a VIII-ikba 27, összesen 314. Ezek közül ev. ref. 92, ágost. ev. 107, r. kath. 63, gör. kath. 1, izraelita 51.

A helybeli posta- és távirtdahivatal — mint lapunk múlt számában jeleztük — áthelyeztetett a Deák Ferenc- és Széchy-utca sarkán épült új házba. A távirto vezetékek áthelyezése, a butorok és iratok fűszállítása gyorsan, pontosan és teljes rendben, minden fennakadás nélkül történt, úgy, hogy a forgalom és az ügymenet az áthelyezés miatt egy percig sem szünetelt. Már a járda és a bejárat rendes kövezése is elkészült, s a közönség is gyorsan megszokja a reá nézve is előnyös változást.

A rimaszécsi járásbeliek t. hó 21-én ismét nagy tömegekben fogják a kiállítást felkeresni Draskóczy László főszolgabíró, továbbá papjaik, tanítóik és jegyzőik vezetése alatt. Mint halljuk, eddig már 420-an jelentkeztek, és előreláthatólag az indulásig még többen is lesznek, úgy, hogy a kiránduló csoport külön vonaton fog utazni.

Népünnepély és tüzijáték. A rimaszombati polgári olvasókör aug. 30-iki mulatságát — mint már megírtuk — szétverte a szakadó zápor: szeptember hó 6-án tehát egy „pót-népünnepélyt és mulatságot” rendezett a vígalmi bizottság, s ez alkalommal a népünnepély és tüzijáték a gyönyörű idő mellett pompásan sikerült. Délután a függő kifik verseny-evésén, kötelhuzáson, jambón, póznamászáson és lepényevésen mulatott a szép számu közönség, s a program egy száma között a lelkes fiatalok s a szép polgárlányok sok tüzzel járták a tánczot. Este 1/2 8 órakor tarack durrogása között vette kezdetét az első körönd mellett a fényes tüzijáték, melynek sok nézője volt, s több kitűnően sikerült mutatvány zajos tapsviharra ragadta a közönséget. Vakító fényű álló nap, tüzeső, gyönyörű forgók, hulló csillagok, s a szebbnél szebb színes röppentyűk megannyi remekei voltak a pyrotechnikának, melylyel a népünnepély körül is sokat fűradozó Dr. Schweighöfer Ferenc egyik főrendező a hálás közönséget kellemesen szórakoztatta. Segédkezett neki a derék rendezőség, élén Dr. Kármán Aladár vígalmi bizottsági elnökkel. A szépen sikerült tüzijáték után 9 óra tájban a fiatalok visszavert a köröndbe és gyönyörű lampionok fényes világa mellett folytatta a tánczot, mely a késő éjjeli órákban ért véget. A kert egész este mozgalmas képet nyújtott, melynek szépségét a tetszetős színes lampionok világítása nagyban növelte. A közönség apraja-nagyja délután, meg este is igen jól mulatott, s teljesen meg volt elégedve a kevés áldozattal szerzett kellemes és élvezetes szórakozással. Mint halljuk, a két mulatság szépen jövedelmezett a Polgári Olvasókör ház-alapja javára is.

Szinészet. Hosszas szünet után városunkban ismét színészek érkeztek. Kunhegyi Miklós jól szervezett társulatával szerdán este megkezdte előadásait a Rózsa nagy termében. Az előadások erkölcsi sikeréről csak lapunk jövő számában számolhatunk be, addig azonban felhívjuk közönségünk figyelmét a társulatra, melynek tagjai sorában több kitűnő erő van. Előnye Kunhegyieknek az is, hogy a zongorán kívül egy négy tagból álló zenekara is van, mely az énekes előadásokat esinosan kíséri. Kunhegyi mindössze négy hétig szándékszik városunkban maradni, mely idő alatt legalább 16 egészen új darabot ohajnta közönségünknek bemutatni. Ez elismerésre való törekvés jutalmát abban látnók, ha színházban járó közönségünk a társulatot oly mértékben pártfogolná, a minőben az előjelekből ítélve megérdemli. A bérletárak 6—8—10 frtban vannak megállapítva.

Gömöri tudós emléke. Érdekes füzetke jelent meg a napokban Budapesten Singer és Wolfner kiadásában: Podhorszky Lajos élete és a magyarság eredetére vonatkozó felfedezései cím alatt Gyürky András tiszolczi birtokos tollából. A munka Zichy Jenő gróf pártfogásával jelent meg, ki előző gyanánt egy rövid nyilatkozatot illesztett elébe, melyben megbocsáthatatlan bűnnek deklarálja a tudományos akadémia azon közönyösségét, melyet annak idején a Podhorszky felfedezéseivel szemben tanúsított. Gyürky füzetke röviden foglalkozik a jeles orientalista életével, melynek keretében bővebb részt ama tanulmányoknak szentel, melyeket P. a párisi nemzeti könyvtárban folytatott. Itteni kutatásainak eredménye az, hogy a magyarok eredetét az eddigi elmélettől eltérőleg valahol Ázsia fensíkjaiban kell keresnünk, mely véleményét az emberi nem elterjedéséről szóló hypothesisek is támogatják. Podhorszkyknak ez irányú fejtegetései elég érdekesek arra, hogy mai tudósaink az ő elméletével foglalkozzanak s Gyürky András szolgálattal tett a tudományuk, midőn a gömöri származásu, sok hányódáson keresztül ment tudós emlékezetét felelevenítette. A tartalmas kis füzet ára 20 kr.

A Losoncz-Balassa-gyarmati vasutvonal osztó-vonalát nagy szerencsétlenség érte Érdekel bennünket ezen szerencsétlenség, mert e vonaton utazott több gömöri illetőségű egyén is családijával, kik az új vasutnál nyertek alkalmazást. A szerencsétlenséget az okozta, hogy a pályán hagytak egy rakodó kocsi, melyet a másnap két gőzgéppel jövő osztó-vonat vezetői nem vettek észre és így megtörtént az összeütközés, melynek során az első mozdony kiugrott, a másodikat maga után vándorta. Az összeütközés pillanatában az első gépről leugráltak a gépész, fűtő és a vonatot vezető mérnökök, köztük a nálunk is volt Ledniczky Péter mérnök, és így szabadultak a biztos haláltól; a második gőzgéppel formálisan össze lett préselve, s ennek személyezete összeeskenkítva, szörnyet halt. Összesen négy ember vesztette életét, sokan megsérültek. — Ez a vasutvonal úgy látszik gyengén kezdi a dolgát.

Gyilkos bika. Szeptember elsején Ratkó-Lehota lakosait izgalmas eset riasztotta fel édes álmukból. Ugyanis midőn Dusza József csordás korán reggel a község bikáját leakarta eresztetni, a különben szelíd állat annyira megvadult, hogy a 65 éves embert maga alá gyűrte s addig öklelte, dömösölte, míg a szerencsétlen áldozat

jajkiáltására összeesdült nép ki nem szabadította. Duszát aztán lakására vitték, azonban az utczán fájdalmas nyöszörgés és vonaglás között kielehelte lelkét. Dr. Kresz Gyula vashegyi orvos által megejtett vizsgálatból kitűnt, hogy a megvadult bika öreg, hű ápolójának bal lábát, bordáját törte össze s belső nemesebb szervek között különösen a májat rezesztette meg, mely hirtelen halálát okozta. Temetése szeptember 2-án ment végbe, midőn a bánatos özvegy fájdalmában az egész község apraja-nagyja könnyullatás között osztozott.

Próbabál Tornallyán. Rosenkrancz Rezső roznányi táncmester, öt heti táncztanítása után aug. hó 15-én tartotta próba-bálját Tornallyán a „Fehér lóhoz” címzett vendéglő dísztermében, melyen a Sajóvílgyi előkelőségei s a város polgársága köréből többen jelentek meg. A próbabál 8 órakor kezdődött a tanítványoknak és 11-ig tartott, mely idő alatt a csemeték, tánczmesterük vezetése alatt, szebbnél szebb tánczokat mutattak be. A szülők s a nagy közönség tetszését Rosenkrancz Rezső jó iskolájáért és methodusáért ezután is ismét kiérdemelte. A lelkesedést emelte Szontagh Rózsa magyar szoloja, melyt igazán esinosan és elegánsan lejött; megérdemelte a viharos tapsot! Jelen voltak nők: Szentmiklóssy Istvánné, Nagy Elemérné, Szontagh Zoltánné, Tornallyay Zoltánné, Dr. Kálniczky Gézané, Osváth Danielné, Belik Ivánné, Dr. Goldblatt Gézané, Czenhe Pálné, Botlik Andorné stb., továbbá Hámos László főispán, Szentiványi Árpád országgyűlési képviselő, Szontagh Zoltán, Nagy Elemér főszolgabírók, Osváth Daniél szolgabíró, Dr. Kálniczky Géza aljárásbíró, Tornallyay Zoltán, ifj. Hevessy László, Belik Iván stb. — Tizenegy órakor kezdődött a felnőttek bálja, mely igazán magyaros jókedvvel folyt egész éjjelután 3 óráig. A négyest mintegy 50 pár tánczolta. Szünőrákor dr. Kálniczky Géza mondott Rosenkrancz Rezső tánczmesterre sikerült toasztot, melyért a régi kedvelt tánczmester könnyek között mondott köszönetet.

A Magyar nemzet története. Valahányszor a nagyszabásu millenniumi emlékműből, a Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) budapesti kiadócéz kiadásában megjelenő Szalay-Baróti féle „Magyar Nemzet Története”-ből egy újabb füzet kerül a kezünkbe: azt mindannyiszor változatlanul élénk érdeklődéssel lapozgatjuk. Most a díszmű negyvenötödik füzetek fekszik előttünk, mely Miksa király uralkodásának utolsó idejét és utóda Rudolf királynak első éveit beszéli el. E füzet még a szokottnál is gazdagabb képdísz tekintetében. Van benne mint külön műmelléklet a Bethlen Gábor tudósai körében című, Madarász Viktor festette szép és hatásos kép, továbbá a következő illusztrációk: Báthory István vértje és sisakja. — Rudolf király arcképe és aláírása. — Csata Sziszek mellett 1593-ban, Szinán basa. — Fülel megvétele 1593-ban. — Győr ostroma 1595-ben, Hardeck Ferdinand gróf. — Hardeck gróf kivégzése. — Komárom ostroma 1594-ben. — Báthory Kristóf arcképe és aláírása. Báthory István lengyel király ezüst érme, Báthory Zsigmond emlékéme. — Báthory Zsigmond aláírása, Báthory Zsigmond arcképe.

Nemzeti alapítvány a F. M. K. E. javára. A felvidéki magyar közművelődési egyesület százezer frtos millenniumi nemzeti alapítványra javára újabb a következő adományok érkeztek Nyírára, a F. M. K. E. ügyvivőségéhez és pedig: Bernáth István dr. gyűjtése 25 frt, Léva város 2 frt 60 kr., Hódmező-Vásárhely város 25 frt, Felső-Vesztenicz község 39 frt 34 kr., Kun-szt.-mártoni takarékpénztár 5 frt, Salgó-Tarján város 115 forint, szolnai járásbíró 3 frt, Bölesészethallgatók segítő egyesülete Budapest 4 frt 45 kr., Zenta város 10 frt, Losoncz város 9 frt 40 kr., Papi Balogh Péter (Haraszi) 2 frt, Pongrácz Gyula Kassa 50 frt, Hegedűs Sándor orsz. képviselő 10 frt, Polónyi Géza orsz. képv. 10 frt, Molnár Józsiás orsz. képv. 2 frt, gróf Csáky Lajos orsz. képv. 10 frt, Sturmán György orsz. képviselő 3 frt, dr. Meskó László orsz. képviselő 3 frt, Dr. Hupka Lajos gyűjtése (Besztercebánya) 115 frt, besztercebányai takarékpénztár 30 frt, gróf Bethlen Gábor orsz. képviselő 5 frt, Zilah város 4 frt, Nagy-Kanizsa város 25 frt, Baross Jusztin (a treneséni fürdőben rendezett tombola jövedelméből) 100 frt, Csanád-Palota község 10 frt, Rimaszombat város 19 frt 70 kr.

Nyilvános számadás és köszönet. Egy-két derék vállalkozó szellemű fiatal ember kezdeményezésére, illetve négy nap alatt rögtönzésére, igen szépen sikerült jötekonnyezelu esti táncmulatság folyt le Nyustyan, folyó szeptember hó 5-én az új nyári kisdödő helyiségében. A ritka vidám hangulatban s a résztvevők teljes meglepedésére lefolyt mulatság összes jövedelme 40 forint. A kisdödő alapjára ez alkalommal befolyt felülzetéseket a kisdödő felügyelőbizottsága a legmelyebb közzönetének nyilvánításával viszonozza. — Felülzetettek pedig: Schmidt Bernát igazgató ur 3 frtot, Kubinyi Kálmánné urnő öngagsága és Rásztoczký Pál, Kolbenheyer József, Scholez Imre, Csernok János urak 1 frtjával, továbbá Duda Emma urhölgy és Graselly Árpád, Takács János, Goldschmidt Armin, Steinhölb Lajos, Paulovics János, Benkár Pál, Rósch Frigyes, Jellen Agoston, Dr. Bleier Leo, Demeter János, Korody Jenő, Solcz Ádám, Hódossy Imre, Frits Béla, N. N. és Bihary Aladár urak 50 krajczárjával. — összesen 16 frt 50 kr. Igy szoktak Nyustyan is magyarosan, a közjóért áldozva mulatni. Adjon az Eg ily jó kedvet sokáig! — Mely tisztelettel, Nyustyan, 1896. szept. 7. Kolbenheyer József.

Felelős szerkesztő: Dr. VERES SAMU.

Magán-hirdetések.

Hamisított fekete selyem. Egessünk el egy kis mintát a venni szándékolat selyemből, és a hamisítás rögtön kiderül. Mert míg a valódi s jól festett selyem az elégetésnél nyomban össze-pödörödik s esakkamar kialszik, maga után esekély barna hamut hagyván; addig a hamisított selyem (mely zsiroszínű-szállónas lesz és könnyen törik) lassan, tovább ég (mint ahogy rostszálai a festanyag-tol titlított tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak megörbül. Ha a valódi selyem hamuját össze nyomjuk, elporzik a hamisítvány név. **Henneberg G. (es. és k. udvari szállító) selyemgyára Zürichben,** házhoz szállítva postabér és vámmentesen szívesen küld bárkinek is mintákat, akár egyes öltönyhöz való akár egész végeket valódi selyem szövetekből. Svájcba címzett levelekre 10 kros, és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Birtok eladás.

Rimaszombat határában a „Véröld“-dűlőben mintegy 35.000 □ öl szántóföld és az „Alsó rét“-dűlőben 2548 □ öl rét szabad kézből örök áron eladó — A feltételek iránt felvilágosítást ad **dr. Ráróssy Gyula ügyvéd Rimaszombatban.**

Táncztanítási jelentés.

Alulírott tisztelettel bátorkodom az érdeklét szülők és gyámok, valamint a helybeli főgymnasiumi ifjuság szives tudomására hozni, miszerint a

táncztanítási tanfolyamot

1896. évi szeptember hó 21-én kezdem meg a „Három Rózsa“ disztermében.

Tanítani fogom — a helyes állás és a test kiképzésére megkívántató szabályokon kívül — minden, a felsőbb körökben is divó legujabb magyar és külföldi táncokat.

Jelentkezéseket addig is **Tompa Mihály-utca 20-ik sz. a.** levő lakáson elfogadok. Órák naponta kétszer: d. u. **5 órától 7-ig** és este **8-10-ig** tartanak.

Midőn ezt tudatni szerencsém van, a n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam

Rimaszombat, 1896. évi augusztus hó 31-én.

kiváló tisztelettel

Dobránzky János, okl. táncztanító.

Jelzálogkölcsonöket

földbirtokra 3 1/2 %, házakra 4 1/2 %, másnemű ingatlanokra 5 % mellett

legmagasabb

összegekben ajánlunk.

E kölcsönök konvertálásánál bélyeg- és illetékmentes-séget élveznek.

Erdő kihasználások, birtok-parezellázások át-vétele.

Birtokok szövetkezeteknek hosszú lefize-tési tartamra eladatnak.

„MAGYAR LLOYD“

közgazdasági vállalat, 5-8

Budapest, Király-utca 70. sz.

Táncztanítási jelentés.

Alulírott tisztelettel jelentem a nagyérdemű közönségnek, valamint mindkét nembeli tanuló ifjuságnak, hogy **Kossuth Lajos-utca 7-ik sz. alatt özv. Csesznok Pálná** urnő házában

táncztanítási tanfolyamot

nyitok és azt **szeptember hó 15-ik napján** megkezdem.

Tanítani fogom — a helyes állás és a test kiképzésére megkívántató szabályokon kívül — minden, a felső körökben is divó legujabb magyar és külföldi táncokat. — A tanítási órák **d. u. 5-7-ig** lesznek megtartva. — Főtörék-vésem leendő jó és gyors tanításom által a n. é. közönség szives bizalmát kiérdemelni

Jelentkezések **Rakottay Danó** ur ezuk-rásdjában eszközölhető. — Tandij egész idejnyre **10 frt**, melynek fele a beiratás alkalmakor fizetendő. — Magamat a mélyen tisztelt közönség szives jóakarataiba és pártfogásába ajánlva, maradtam

Rimaszombatban, 1896. szept. 5.

Benkó János, okl. táncztanító.

Hirdetmény.

555. sz. — Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvénytörvény 1896. évi 2945. számú végzése következtében **Süteo István** ügyvéd által képviselt **Pollák Márk** javára **Überal Márkusz** és **neje** ellen 600 frt s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján felül- és lefoglalt és összesen 771 frt 28 kr-ra becsült házi bútorkok, kávéházberendezés, italok, lovak, szekér, ruhaneműkből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. bíróság 3565. számú végzése folytán 600 frt tőkekövetelés, ennek 1896. évi június hó 16-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 60 frt 78 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig Tiszolczon az alperesek lakásán leendő eszközökre **1896. szept. hó 14-ik** napjának d. u. 1 órája határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek beesáron alul is el fognak adatni.

Kelt Rimaszombat, 1896. évi szeptember hó 2-án.

Gasko, kir. jbir. végrehajtó.

Makk árverezés.

A báró **Vay Dénesné** tulajdonához tartozó derencesényi erdő folyó évi

makktermése

nyilvános árverés útján, **folyó 1895-ik évi szeptember hó 15-ik napján Molnár József** ügyvéd ur irodájában, Rimaszombatban, délelőtt 10 órakor fog eladatni, mely helyre és időre a venni szándékozók tisztelettel meghívattak.

Kitünő padló-máz!

puha padlóra.

Linoleum padló-zománcz

3 árnyalatban.

Eisenstädter Testvéreknél BÉCSBEN.

Teljesen használatra kész, esinos és a czeľnek megfelelő 1 kilós dobozokban.

Linoleum padló-zománcz egy óra alatt megszárad, pompás fényű, sima és repedésektől ment marad.

Linoleum padló-zománcz közvetlenül a dobozból mázolható fel.

Linoleum padló-zománcz használatra sokkal olcsóbb, mint a többi padló fénymáz.

Kapható minden nagyobb festék- és gyógyáru-üzletben.

Főraktár: Rimaszombatban **Braun Zsigmondnál.** 2-2

Hirdetmény.

289. sz. — Alulírt bírósági végrehajtó 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. bíróság 1896. évi B/54. számú végzése következtében **Aág Gyula** javára **Kossuth József** ellen 149 frt s jár. erejéig 1896. évi május hó 29-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 495 frtra becsült szarvasmarhák, butorok, ruhák, pipák, lovakból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati kir. bíróságnak B/54. 1896. számú végzése folytán 149 frt tőkekövetelés, ennek 1895. évi október hó 25. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 16 frt 30 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig Csiz községben, alperes lakásán leendő eszközökre **1896. évi szeptember hó 19-ik napjának d. e. 9 órája** határidőül kintüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek beesáron alól is el fognak adatni.

Kelt Rimaszomban, 1896. évi augusztus hó 27-én.

Kovács Géza, kir. jbir. végrehajtó.

Eladó

egy **élelmezési-barak**, mely 19 m. hosszú, 5 m. széles és 2 1/2 m. magas. — továbbá **egy kis melléképület** 5 négyszögletes terjedelemmel — lakosztálynak felhasználható — igen jutányos áron.

Venni szándékozók kéretnek az alanti ezimen tudakozódni: „**Építési vállalat Csertova**, posta: **Tiszolcz. Ventura.**“ 2-4

Árlejtési hirdetmény.

3607. sz. — Szab. Rimaszombat város közönsége által a „**Széchenyi**“ **közkertben egy fedett nyári táncz helyiség építése** határozatán, annak árlejtés útján kiadására határnapul **folyó évi október hó 5-ike tüzetik ki**; felhivatnak a vállalkozni kívánók, hogy ez iránti írásbeli zárt ajánlataikat mondott nap d. e. 12 óráig a polgármesteri hivatalnál adják be, hol az építés alapjául szolgáló terv, 3799 forint 33 kros költség-számítás és árlejtési feltétel a hivatalos órák alatt megtekinthető, a szóbeli árlejtés mondott nap d. u. 3 óráján a városháza tanácstermében tartatik meg.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1896. évi aug. hó 21-én tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Ajánlkozás.

A budapesti bábaképző-intézet tanfolyamán kitünő oklevelet szereztvén. — **Rimaszombatban telepedvén meg**; — szolgáltatás-készségemet tisztelettel ajánlom mindama szenvedők igyelmébe, kik arra igényt tartanak. — Midőn szolgáltatás-készségemet felajánlom, a n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok

kitünő tisztelettel

Mares Ferenczné

szüli. Majorossy Piroška.

Lakásom: Deák Ferencz-utca és Koháry-utca sarkán (Eseghy-féle ház).

Pártoljuk a kitünő hatású erdélyi ásványvizeket!

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület ásványvizei.

4-10

„Livia“

forrás-viz. ●●●●●
HAZAI SELTERS!
2 liter 29 kr., 1 liter 20 kr., 1/2 liter 15 kr.

Egyetlen élvezeti

VASAS-VIZ.

2 liter 30 kr., 1 liter 21 kr., 1/2 lit. 16 kr.

Orvosi vélemények szerint a legkitünőbb ásványvizek.

Az „Erdélyrészi Kárpát-Egyesület“ országos ásványviz-raktára: **BUDAPEST, Aradi-u. 58.** Telefonnal csak a szám: 25-15 kérendő.

Kapható Rimaszombatban: **Heksch Bertalannál** és Jánosiban: **Krausz Simonnál.**

Kapható mindenütt. — A jövedelem jótékony célra megy.

Menyasszonyi kelengyék. Dús választék női-, fiu- és leány kész fehérneműekben.

Divatujdonságok!

Tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy személyes bevásárlási utamról visszatértem s raktáromra már a legujabb divatujdonságok megérkeztek az őszi idejnyre dús választékban. Nevezetesen: **női felöltők jaquetek, gyermek- és leány-köpenyek, blusok és costumok legujabb divat szerint. — Szönyegek, függönyök, ágyszerítők, asztal- és fehérneműek nagy választékban, ugy rövid- és szövött-árakban, nagy raktár női-, férfi- és gyermek-czipőkben.**

Midőn erre a n. é. közönség b. figyelmét felhívom, egyuttal biztosítom jutányos, pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról, kérem fogom erről a nagyérdemű közönséget személyesen is meggyőződni.

Teljes tisztelettel

REISZ JÓZSEF,

RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utca.

Kesztyűk, harisnyák, nyakkendők és esernyők minden kivitelben.

Kachmér és selyempaplanok minden színben.

Legujabb divatu uri és női kalapok.